

AKARATTYÁTÓL AKARATTYÁIG

Állt a meredély szélén, távol az ég vízfestékje mintegy tengerbe futtatott partot és öblöt. Pedig ott nem tenger volt, csak a párába vesző jó dunántúli dombok. Kimerevült tekintetű legény az akarattyai partfalán. Mellette egy NDK-ból szalajtott nyurga fiú, autóstopos társa, aki addigra már megkóstolt minden magyar árokparti füvet. Egy ideig ugratták, aztán abbahagyták: műszaki szakember édesapjával együtt a háború után egy gyárépítésre évekre a Szovjetunióba telepítették a német családot, s a fiú a tábori körülmények között, a vitaminhiány kényszerében szerezte botanikai ismereteit.

A hatvanas éveket írtuk, s a Balaton akkor a tenger illúziójával, a lazább öltözködéssel és viselkedéssel – amit akkoriban még a rendőr is elnézőbben kezelte – a szabadság körülhatárolt nyári rezervátuma volt. Szinte kultikusán, minden évben – ha csak napokra is – le-leruccantam. Az én generációmnak autóstoppal illett. Amikor egy sikeres lengyelországi autóstopos barangolás után a következő évben mérnökhallgató barátom nem kapta meg az útlevelét az együtt tervezett jugoszláviai úthoz, fájdalomdíjul akkor is ott volt a tó. A megvillanó lányok. Egy évre is kitelt az emlékük. Személyi kultusz helyett – egy évtizeddel később – nekünk, szerencséseknek már a szerelmes kultusz jutott.

Így aztán engem később nem is annyira a beépítések és a vízminőség, az algásodás meg miegymás zavart, hanem a „kaporj kurta” szemlélet mohó térhódítása. A hetvenes években a változás jelzője volt, amikor egy bódéból a morózus tulaj kiszólt: „Tudod, ki az én vőm?” És elhangzott valamelyik teljesen jelentéktelen szaktárca teljességgel érdektelen miniszterhelyettesének neve. (Hogy milyen védettsége volna? Avagy milyen robotra kényszerül egy „szegény” rokon? Ki tudja?) Cseperedő gyerekeim társaságában leginkább a tegezés zavart. Ugyanis csak portékáinak árára lettem volna kíváncsi, amit nem írt ki.

Aztán már saját autóval érkező nyaralóként láttam, pénztárnál, sörözőben, strandon honfitársaim hogyan kurtítják meg a más nációbelieket. S eszembe jutott a görög kisvendéglős, aki külön salátára és italra hívott meg, a saját kontójára, mert olyan jól elbeszélgettünk. Vagy az istriai házigazdánk, aki reggel maga főzte kávéval, este házipálinkával várt, remélve, hogy jövőre újra nála szállunk meg. S közben történeteiből kibontakozott a

---

balkáni sors: szerbként, horvát feleséggel Szerbiából menekülés az Istriára. Ahol a szomszédok azért gyanakodva méregetik. De előttünk akkor sem akart másnak látszani, mint ami. A szegénységből kitörni készülő, iparkodós ember.

A nagyon „nemzetközire vett” balatoni építészeti erőlködésektől a külföldi amúgy sem hagyja elvarázsolgatni magát: ami a spanyol tengerpartra vagy a francia Riviérára illik, azt meg kell hagyni ott. A vendég vagy a kedves megszokottat, vagy a még meg nem ismert, természetes magyar hangulatot várja.

A Balatonra persze visszajárok. Akarattýára meg kultikusan. Oda, a merdek part szélére, ahonnan szárnyatlan is el lehet rugaszkodni a képzelt tenger fölé. Itt, a löszfal alagútjából néha kidübögő vonat zajával, meg a víz fölötti sirályokkal egészen jól megvolnék. A kiszáradt partoldalból finom port kap fel a szél. Ifjúságom hamvai indulnak a víz felé.

Akarattya, szabadság – legyen meg a te akaratod.

*

A hagyományos Salvatore Quasimodo nemzetközi költőverseny elismerésével egyidejűleg 2004 szeptemberében első ízben adták át Balatonfüreden a Bertha Bulcsu-díjakat. A Balaton-vidék gondjainak megszólaltatása jegyében az irodalmi publicisztika kategóriában díjazták a fenti írás szerzőjét is.

Bumm (San Diego, Vietnami háború emlékmúzeuma, 1996)